

Anteckningar af en småländsk prestfru, förda under åren 1751—1810.

Utgifna af

P. G. Wistrand.

Nedanstående publikation är grundad på och återger en i Nordiska Museets arkiv sedan 1875 förvarad handskrift,¹ hvilken på sitt vis skildrar några sidor af lifvet i ett välbehållet presthem på landet under 1700-talets fem sista årtionden.

Anteckningarna äro förda af prostinnan Ulrika Oxelgren, som 1755 genom gifte med kyrkoherden, sedermera prosten Johannes Norlin blef prestfru i Skirö pastorat i nordöstra delen af Växjö stift, och innehålla växlande uppgifter af stort kulturhistoriskt intresse. Att börja med redogör författarinnan i korthet för och värdesätter gäfvor, hvilka hon fått af far och mor, innan hon flyttat från föräldrahemmet, samt för den betalning, mest in natura, som hon erhållit för sina »20-dagsverken», måhända svarande mot den nutida ungdoms s. k. hushållsveckor i hemmet.

Såsom ett af sina första bestyr i egenskap af prestfru antecknar hon 1755 ett besök på Virserums marknad den 4 augusti, då hon gjorde en del inköp af kökssaker m. m. för det nya hemmet. Allt emellanåt införas »upsatser» på dels prostinnans, dels döttrarnas gångkläder och grannlåt, bestående af en öfverväldigande mängd plagg, eller, såsom hon själf litet skrytsamt uttrycker sig, »nästan otaligt», »oräkneligt» och »utan räkning». Man har svårt att fatta, huru hon efter att hafva varit gift knappt fyra år kunnat skaffa sig en så stor uppsättning af kläder, som den hon redan 1759 visar sig

¹ N. M. 11,331.

äga — hon var då endast 23 år gammal — och huru en sådan lyx kunde stå sig gentemot tidens öfverflödsförordningar. Arfgods kunde det icke vara, ty modern dog ej förr än 1765 och svärmodern först 1779.

Härmed må vara huru som helst; tydligt är, att prostinnan i likhet med sin tid skattade åt den lilla fäfangan att hafva väggarna fullhängda med klädplagg, som med tiden kunde komma barnen till godo. Modernas växlingar voro då ej så täta och genomgripande som vår tids. Det gick mycket väl an för en dotter att bära mors och mormors kläder utan vidare omstufning.

Belysande är i detta sammanhang ett slags testamente, som fru Ulrika upprättade 1763, och genom hvilket hon bestämmer, att hennes då 7-åriga dotter Stina Lisa skulle, om modern nu doge, ärfva hennes kläder och grannlåt, men att intet af värde fick ändras åt eller slitas af henne, »mädan hon är litin», utan skulle allt, som var »köpt, gömas tils hon växer uti dät». Liknande testamentariska förordnanden gjorde prostinnan åtminstone under åren 1763, 1765 och 1769 med ett tillägg: »om jag nu dör i detta tillstånd» eller dylikt. För att lämna en förklaring till hennes på så vis uttalade oro må nämnas, att hon under de anförda åren kort efter testamentenas dagteckning blef mor åt respektive en dotter och två söner.

I sammanhang med dräktuppgifterna omtalas allt emellanåt skraddarlöner. Som bekant utfördes under äldre tid allt skradderi-arbete så väl för män som kvinnor af manliga yrkesidkare, som på landsbygden voro privilegierade och kallades sockenskraddare. I Skirö fanns ingen klädsömmerska före 1846, då näringsfriheten infördes.

För åren 1760, 1763, 1764, 1767—71, 1774, 1787 och 1789 lämnas uppgift på väfnader, som »tillstälts» för linneförrådet och till kläder; vidare komma långa förteckningar öfver den »bosdel», hemföljd, af kläder och smycken, husgeråd af allahanda slag och ämne, linne och sängkläder — möblerna äro anmärkningsvärdt torftigt företrädade och fåtaliga — och »krettur», hvilken döttrarna fingo, när de som välbeställda fruar lämnade föräldrahemmet; så följa förteckningar på arfgods, som prostinnan fått bland andra efter sin svärmoder, samt slutligen redogörelse för huru två söner utrustades med kläder och annat, då de reste till Uppsala akademi, huru mycket penningar

de under årens lopp erhöilo för sina studier, huru provianteringen skickades sjöledes öfver Kalmar till dem, hvad en disputation och en magisterpromotion kostade o. s. v.

Allt som allt föreligger här ett detaljeradt och rikt material både för kännedom om huru ett välförsedt bo på landet kunde te sig under 1700-talet och såsom en bilaga till Samuel Ödmanns klassiska skildring af ett samtida presthus i Varend i södra Småland.

Rörande den gamla prostgården, i hvilken fru Ulrika under 32 års tid förde spiran, veta vi ej mycket mer än hvad anteckningarna gifva vid handen. Men af ett och annat att döma synes den varit ett förmöget hus med gammaldags uppsättning, som under ett par släktled samlats inom detsamma. Kyrkoherde Norlin hade efterträtt sin fader i tjänsten och denne i sin ordning hade fått pastoratet genom att, som det hette, konservera en af företrädarens döttrar.

Prestgårdsbyggnaden var nybyggd 1765, och till den samma skänkte prostinnan nämnda år »flämska stolstycken», måhända såsom ett ständigt inventarium. Liknande gåfvor af gammalt datum finnas ännu i flere småländska presthus. Men jämte nybyggnaden fanns med all sannolikhet en liten envåningslänga med små fönster, låga dörrar och väldiga trösklar, hvilken stod kvar till något af 1800-talets två sista decennier och då kallades »adjunktsbyggnaden»; här bodde nämligen pastorsadjunkterna.

Af prestgårdens möbler och utstyrsel i öfrigt nämnas »fåteljer» 1760; stolar med flämsk klädsel 1765 och sedan flera gånger; bord och ett flämskt bordtäcke, täcket »tillställdt» omkring 1760; matskåp; en kistebänk, flämska hyenden, som prostinnan väft eller ärft, kistor och skrin samt äfven byråar, s. k. »dragkistor», hvilka måhända gjordes nya på 1770-talet åt döttrarna. En af dessa byråar, som är hållen i gustaviansk stil och har tillhört dottern Susanna Kata-rina, finnes ännu i behåll. Den är oljemålad i rödbrunt och prydd med enkla nyckelskyltar af mässing, men för öfrigt en mycket anspråkslös möbel. »På sin tid dugde den dock för en rik prostdotter, nu skulle ej den fattigaste tjänstepiga nöja sig med en dylik.»¹ Af sin

¹ Uttrycket härstädes liksom många uppgifter om Norlinska prestfamiljen har jag af min mor fru Elisabet Wistrand, som var född i Skirö och dog där 1910 vid 89 års ålder.

mor hade Susanna Katarina ärft en ekkista, prydd med rika renässanssniderier, som erinra om 1660-talets smak. Denna kista lär prostinnan hafva användt till förvaringställe för sina syltburkar och dylikt. Vidare fick hon flere högryggade stolar af skilda typer,

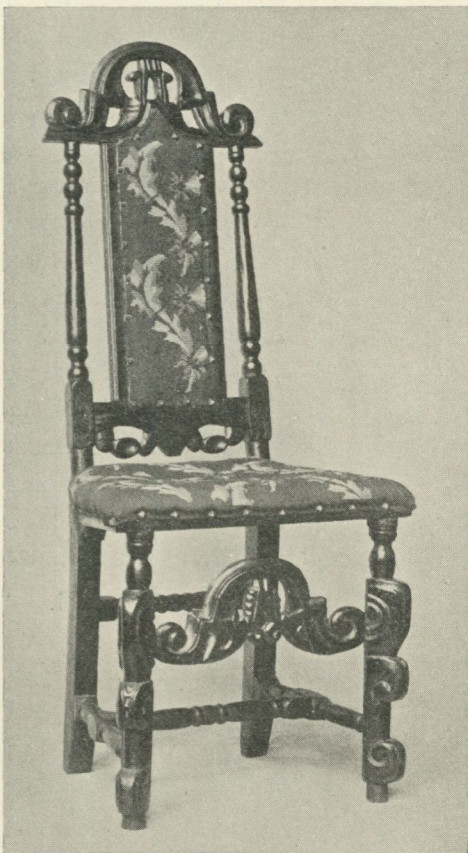

Fig. 1. Stol.

Från Norlinska presthuset i Skirö. H. 1,31 m.
Tillhör utgifvaren.

fig. 1 och 2, från början af 1700-talet, och ett hvitmåladt serveringsbord, sannolikt från 1770-talet. Allt det nu nämnda finnes ännu bevaradt i enskild ägo. På 1860-talet funnos vidare en ekkista, stor som en spannmålslår och sirad med sniderier i barockstil samt ett litet kryddskåp af ek, äfven detta med rika sniderier i tysk renässans. Slutligen äger Nordiska Museet några rörstrandstallrikar från 1700-talets senare halfdel, ett saltkar af tenn, en målad eldskärmafträ, fig. 3, med årtal 1768 och prostinnan Oxelgrens namninitialer »U. O.», samt en taffla, målad 1782, fig. 4, hvilket tillhört en annan dotter Stina Lisa. Här må äfven anföras, hurusom prostinnan år 1774 gaf ej mindre än 60 alnar »gardine-wäf» och lika mycket »tapetewäf» till hemföljd åt sin

äldsta dotter. Faktum är alltså, att dylik väf tillverkats i prestgården, och man får väl antaga, att äfven prestgården då hade eller fick både gardiner och tapeter.

Det anförda torde i belysning af nedanstående anteckningar kunna gifva åtminstone en antydning om huru Skirö gamla presthus tedde sig inombords under Norlinska tiden.

De i anteckningarna tidt och ofta gjorda hänsyftningarna på prostinnans anhöriga tarfva sin förklaring, och har jag trott mig bäst kunna lämna en sådan genom några här sammanförda biografiska notiser.

Ulrika Oxelgren föddes den 27 jan. 1736, dotter af den för sin lärdom bekante kyrkoherde Magnus Oxelgren¹ och hans maka Elisabet Rogberg. Efter faderns död år 1750 flyttade hon med sin moder och två ogifta systrar till Sandvik, ett frälshehemman i Skärstad, och gifte sig därstädes 1755. Enka 1787, bosatte hon sig antagligen 1788 i Östra Skirö Bäckagård, där hon afled den 9 april 1810. I enlighet med gammal sed bibehöll hon sitt flicknamn äfven som fru och bar det intill sin död.

I föräldrahemmet hade hon fått en för sin tid god uppfost-
ran. Hon kunde skrifva, redde sig utmärkt som räknemästare med sin tids krångliga myntsystem, författade versifierade namnsdagsgratulationer, och osäkert är om hon icke äfven målade. Hennes starkaste sida var emellertid slöjden inom hemmet och skötseln af detsamma. Hon omtalas såsom skicklig väfverska, äfven då det gälde så fordrande textilalster som tapiseri eller »flämsk», flossa och dräll. Nordiska Museet äger tre

Fig. 2. Stol.

Från Norlinska presthuset i Skirö. H. 1 m.
Tillhör fru A. Swedberg, f. Wistrand, Västervik.

¹ Hofberg, H., Svenskt biografiskt handlexikon. Stockholm 1876.

flamska väfnader, fig. 5, af henne, hvilka vittna om odlad smak och stor konstfärdighet, och Statens Historiska Museum två, bild 6 och 7, hvilka båda två äro daterade, 1762 och 1779, den äldsta därjämte signerad med mannens och hennes egna namninitialer I. N. U. O.

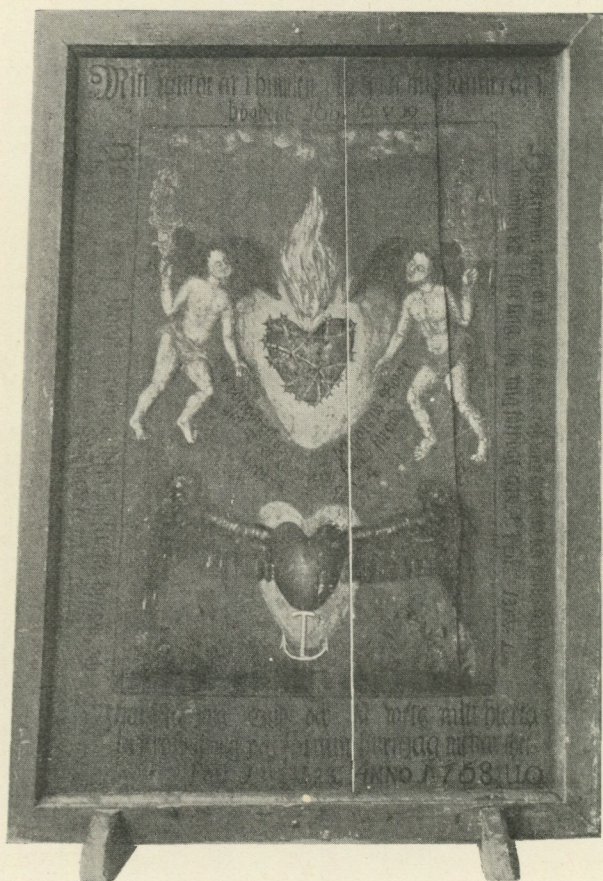

Fig. 3. Eldskärm.

Från Norlinska presthuset i Skirö. Med prostinnan Oxelgrens namninitialer U. O.
H. 1,03 m. N. M. 33,627.

Härtill komma två konstväfda dynor, en i flossa, fig. 8, en i flamsk, fig. 9, i kyrkoherde C. Widerströms hem i Urshults prestgård, hvilka en gång tillhört prostinnans yngste son Israel Norlin och med all sannolikhet äro väfda i Skirö prestgård under prostinnans dagar.

Af hvem hon inhämtat sin konst veta vi ej. Det är ej osannolikt, att gamla traditioner funnos inom släkten, och att modern varit dottrarnas lärarinna samt själf inhämtat konsten i sitt föräldrahem, Unnaryds prestgård. Det, förtjänar påpekas, att flossa- och flamskväfveriet sedan lång tid tillbaka och ett stycke inpå 1800-talet i stort omfång ingått i unnarydskvinnornas hemslöjd.¹

Att hon var en dugande husmor liksom att hon med förstånd och beräkning skötte hemmets ekonomi framgår med all önskvärd tydlighet af hennes anteckningar. Vid sidan af sina hemsysslor

Fig. 4. »Alderdomstrappan».

Oljemålning å papper, dat. 1782. Från Norlinska presthuset i Skirö.

H. 0,63 m. N. M. 11,954.

tyckes prostinnan dessutom ej haft så litet med affärerna att göra. Hon för räkenskaper öfver de penningesummor, som erfordrades för sönernas studier vid Uppsala akademi, och kunde, om det gällde, stå »far», såsom hon stundom kallar sin man, till tjänst med penningelån för sönernas räkning. Sålunda lånade hon en gång sin man 100 daler och vid ett annat tillfälle fick sonen Bengt 200 daler, som var hennes »wängåfwa för Åslarp». Det ser ut som om prosten

¹ Djurklou, G., Unnarsboarnes seder och lif. Stockholm 1874.

Norlin ägt gårdarna Karsnäs, Mörsebo Västregård, Åslarp och Ölmstad samt att prostinnan disponerat arrendemedlen, »skatterna» som hon själf uttrycker sig, för dem. Att hon rörde sig med förhållandevis stora penningssummor, visar sig bland annat af det nyss anförda och af en anteckning från 1781, i hvilken hon omtalar, att hon låtit göra två stora guldkedjor åt sina döttrar samt två par skospännen af silfver, hvilka mannen fick.

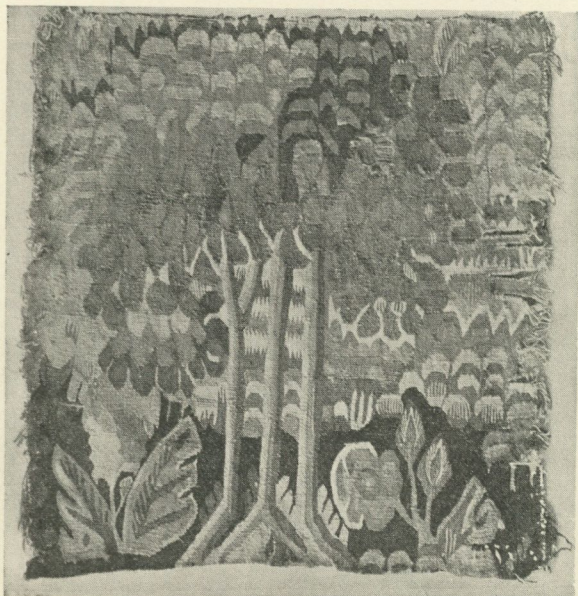

Fig. 5. Tapisseriväfnad.

Från Norlinska presthuset i Skirö. H. 0,53 cm. N. M. 21,277 a.

Efter dennes död hade hon mycket penningebestyr för sin yngste son Israel, hvilken under ett par år studerade i Uppsala, men utan vidare resultat. »1790 reste Israel åt Upsal och 1792 kom han hem, sen han der förtärt 200 Rixd. för lite gagn», utbrister hon i sammanhang med antydningar om, att sonen i sin ungdom varit en slarfver.

Ganska betecknande för hennes läggning är, att hon gaf hvar och en af sina döttrar i hemgift bland mycket annat en kokbok, en

spinnrock och en del väfredskap; den yngsta af dem fick till och med »en siön wäfstol».

Under något af sina sista lefnadsår, troligen 1808 eller 1809, var prostinnan »byggherre» för en ny mangårdsbyggning i Bäcka-gården, sedan hon »sutit här i 20 år och ei bygt en Knut förr». En redogörelse för det virke, som gick åt samt hvarifrån detta anskaf-fades, har prostinnan, ordentlig som alltid, nedskrifvit.

Fig. 6. Tapisseriväfnad.

Från Skirö kyrka. Med kyrkoherde J. Norlins och hans fru U. Oxelgrens namninitialer.
H. 0,435 m. Tillhör Statens Historiska Museum.

Hon ligger begravnen i sydöstra hörnet af Skirö gamla kyrko-gård, där Norlinska familjen hade sin ättegraf. Min mor mindes denna såsom inramad af fyra ekbjälkar. Särskildt hade hon fäst sig vid, att en familjens trotjenare, så länge han lefde, sörjande brukade sitta där om söndagarna i afvaktan på gudstjänstens början.

I sitt äktenskap med kyrkoherden och prosten Johannes Norlin, född den 2 mars 1716, död den 18 juli 1787, hade hon 11 barn, af hvilka fyra dogo före modern. Bland de öfriga omtalas i anteckningarna följande:

Stina Lisa, i dopboken Kristina Elisabet, född den 24 juni 1756, död i Östra Skirö Bäckagård den 28 maj 1843, gift den 22 juni 1774

Fig. 7. Tapisserväfnad.

Från Skirö kyrka. H. 0,4 m.

Tillhör Statens Historiska Museum.

med sedermera kyrkoherden i Kvänneberga *Gislo Unnerus*. Han dog julafton 1810; kallas i prostinnans anteckningar *Unér*.

Bengt,¹ född den 17 febr. 1758, fil. magister i Uppsala 1785, afled den 22 april 1825 såsom kyrkoherde i Ölmstad.

¹ Wistrand, P. G., Smålands nation i Uppsala. I. 1637—1844. Uppsala 1894. S. 355.

Susanna Katarina, född den 23 april 1763, död den 14 sept. 1844 på Tolja i Skirö. Hon stod brud den 7 dec. 1784, då hon blef gift med kronofogden i Östra härad *Nils Jonas Hultman*, född den 22 jan. 1758, död den 6 febr. 1815. *Susanna Katarina* omtalas såsom en blid kvinna med mycket enkla vanor. Efter all anledning var hon moderns käraste barn.

Johanna Ulrika var född den 26 mars 1767, död i Nye 1804; gift den 7 dec. 1784 med komminister *Olof Wikbom*.

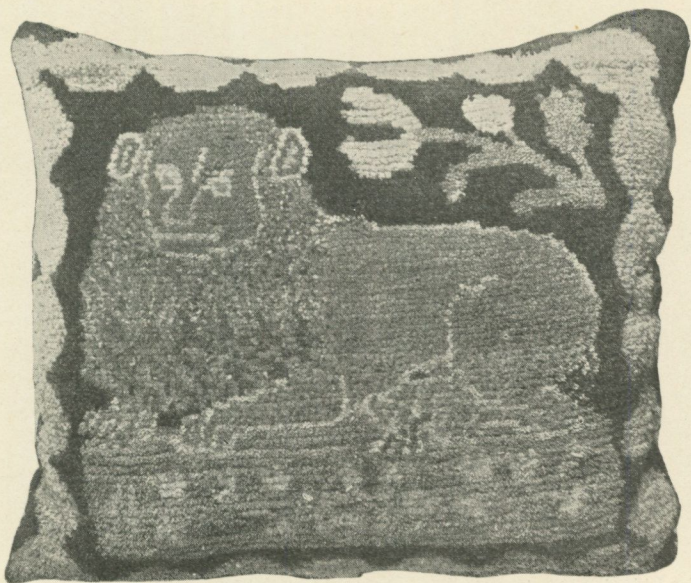

Fig. 8. Hyende

med flossaväfd öfversida. Sannolikt från Norlinska presthuset i Skirö. H. 0,31 m.
Tillhör fröken R. Widerström, Urshult.

*Israel*¹ föddes den 21 juli 1769 och dog den 5 febr. 1833 såsom landtbrukare och ägare af Östra Skirö Mellangård. Han titulerades »sekte».

Vidare omtalas prostinnans mor *Elisabet Rogberg*, som dog i Sandvik 1765;² hennes svärmor *Kristina Millenia*, född den 22 okt. 1696, död den 28 okt. 1779, en förmögen gumma, som ägde gård i

¹ Wistrand, P. G., anf. st. S. 386.

² Anrep, G., Svenska släktboken. Bd. 3. Stockholm 1875. S. 235.

Nye och efterlämnade ett ej obetydligt bo, samt *Katarina Oxelgren*, prostinnans syster, utan tvifvel den »moster i Sandvik», till hvilken prostinnan 1765 tänkte sända sin dotter Stina Lisa för att »lära sig at wäfwä flämskt och anan wäfnad». Först ett par år därefter lämnade moster Karin Sandvik såsom fru åt kyrkoherde J. Ekermann¹ i Jönköping. Bland de tre andra mostrarna har *Elisabet* genom ännu inom familjen Widebeck bevarade tapisseriarbeten dokumenterat sig

Fig. 9. Hyende
med öfversida i »flämsk». Sannolikt från Norlinska presthuset i Skirö. H. 0,32 m.
Tillhör fröken R. Widerström, Urshult.

som en skicklig väfverska af flamsk, men hon var redan 1761 bosatt i Elghult såsom kyrkoherde Erland Collianders² fru och kunde alltså icke vara den i anteckningen åsyftade.

Slutligen nämna vi prostinnans svåger *Anders Norlin*, som dog ogift 1798 såsom kyrkoherde i Skirö, samt dotterbarnen *Jan Hultman*, född den 24 april 1786, student i Lund 1804, död på Lorensnäs i Skirö den 23 maj 1840, hofrättsauskultant och landtbrukare, och

¹ (Örnberg, V.) Svensk slägtkalender 1888. Stockholm 1887. S. 89.

² Anrep. G., anf. st. Bd. I, s. 331.

Elisabeth Ulrika Hultman, född 1788, död 1818, gift med fanjunkare *Diedrik Gustaf von Porath* i Alseda.

Till sist äfven några ord om själfva handskriften. Den innehåller 20 blad af limmadt, groft papper i 8:o och är häftad i ett omslag af gråpapper med ett par gröna knytband af siden. Handstilen är ojämn, emellanåt svårläst. Språket är ej sällan uppblandadt med provinsialismer, östrahäradsmål, och därjämte tämligen ovärdadt; orden stafvas som det faller sig och interpunktering saknas nästan alltid. Vidare kan nämnas, att tidsföljd ej alltid iakttagits. Smärre anteckningar af olika datum äro införda om hvarandra, där något tomrum funnits å bladen. För öfversiktlighetens skull har jag därför i det följande delvis ordnat texten kronologiskt, hvarjämte jag tillåtit mig att här och där tillsätta skiljetecken samt inom klammer en eller annan förklaring af eljest svårbegripliga ord och meningar.

För att slippa belamra texten med en mängd noter, som allt emellanåt måste upprepas, har jag till prostinnan Oxelgrens anteckningar bifogat en ordlista, innehållande, så vidt det varit mig möjligt, uppgifter rörande tygsorter, husgeråd m. m., som omtalas i dräktförteckningarna och i listorna på döttrarnas bosdel.

Efter prostinnans död kom handskriften i hennes dotters assessorskan *Susanna Katarina Hultmans* ägo; hon lämnade den i sin ordning till sin sondotter *Elisabet Hultman*, gift *Wistrand*, och af henne skänktes den 1875 till Nordiska Museet. Till häftets historia hör slutligen, att det ett par gånger räddats från att klippas sönder till spolpapper. *Habent sua fata libelli!*

Upsats på the saker, som jag af min Kära nu saliga Fader och min K. moder erhållit hafwer.

Guld och perlor:

	Silwermynt.
1 Kiädja med 355 länkar i, af 14 dukater à 7 d.	98: —
2 Guldringar à 8 (d.) hwartere (hvardera)	16: —
1 par öronringar à 1 dukat	9: —
1 par swarta öronhänge i guld	20: —
1 perleband	1: 16

S. 240 d. 16 ö.

Silver:

	Silwermynt.
1 par skospänne	4: —
1 p. pälsränne	2: —

S. 6 d.

Träsaker:

1 Kista	8: —
1 spinräck	2: —
1 halmask	— 28
1 äska	— 3

S. 10 d. 31 öre

Småkläder.

1 ¹ / ₂ aln randig nätleduk à 2 d.	3: —
2 ³ / ₄ al. spetsar 1 d. al(n)	3: 14
1 ¹ / ₂ aln spetsar à 1 d. al.	1: 16
3 ¹ / ₂ dito à 1 dr	3: 16

S. 11: 14.

1 aln hollansläroft	2: —
1 ¹ / ₂ al. Klåsterläroft à 1 dl. 8 ¹ / ₂	1: 16
6 al. gult damas à 3 dr 8 ¹ / ₂	19: 16
6 al. gult glansläroft à 18 ¹ / ₂	3: 12
1 Skålpund Bomul	— 24
1 ¹ / ₄ lod silke	— 6
Skrädarelön	2: —
17 al. fiolät och wit sartin à 1 d. 8 ¹ / ₂	21: 8
1 Brokatsmössa	2: 16
1 röd och wit dradasins dito	2: 24
5 al. franst läroft à 1 dr 6 ¹ / ₂	5: 30
1 ängelsk hatt	8: —
1 grof solhatt	2: 20
1 halfsidens kläde	1: 8
1 slät florshufwa af 3 al. à 1 dr 8 ¹ / ₂	3: 24
1 liten hufwa med spets om	2: —
3 al. swart franel à 1 dr	3: —
5 qwarter röda band	— 12
5 qwarter hwitbrokot ban	— 20
5 » rödbrokot ban	— 20
1 par kardevanssskor (?)	1: 16

Suma 96: 30¹/₂.

Böcker:

	Silfwermynt.
1 Matins(?) lila bibel	3: —
thet nya swänska Bibliska registert	1: —
1 Salmbok	1: —
1 andilig perleskrud ¹	1: 18
Christeli Komunikansbok	— 12
1 Cattekesmus mäd frågor och swar	— 16
1 Liten Kokbok	— 6

Dätta har jag skrifwit efter dän upsats, som är i inwentariumet.

Upsats på thet, som jag fick 1751 på 20 dagswarken:

1 halfaln nopkins	— 16
halffjortonde aln swart sartin à 2 dr alnen	27: —
1 armelinsmuff	10: —
1 p. blå skeridoller (girandoler)	6: —
1 solfiäder	1: 24
1 swart sametsmössa	2: 16

S. 47: 24 ö.

Widare:

8 alnar blå franska ban	3: 8
i arbetslön för guldkiädejans aftagande	1: —
breda fiskeben til styfkiortel	8: —

S. 12 d. 8.

Upsats på thet, som iag fick 1752 på 20-gon dagswarken:

14 alnar gult damas à 4 dl.	56: —
1 p. pärleskeridoller	5: —
1 p. syholkar af silwer	1: 16
1 fingebor af silwer	1: —
plys och fälp til en muff	2: 3
1 par gröna reggarstrumpor	1: 24
1 par wita ängelska hanskar	1: —
1 par skånska hanskar	— 24

¹ Andelig Pärle-Skrud Eller: Thet Christ-lofliga Gud- och Dygdälskande Fruen-Timrets aldraädlaste Kropps- och Siäle-Zirat Uti en sann och nödig Gudachtighets Öfning medelst Gudeliga och Ande-rika Böner Bibliska Tröst-Språk skiöna Rim och andäcktiga Wisor vti Otta åtskilliga Pärle-Band Sammanfattad af Johanne Cundicio Men nu utur thet Tyska öfversatt af Johanne Petræo. Stockholm 1726.

Upsats på thet, som jag köpte 1755 d. 4 Agusti på Wirserums marknad:

	Silwermynt.
1 förtent Kopperpanna	1: 24
1 dito mindre	— 28
1 durkslag	1: 24
1 tekanna	2: 16
1 såsskål	— 20
1 eldskiöffel	— 20
1 muskotsjern	— 6
1 stenfat	— 6
4 stentalrickar	— 8

Upsats på mina kläder d. 16 Decem. 1759:

1 blå och wit rastesielsråb mäd blå silkessno uti; 1 swart purdisågsråb; 1 wit damasråbrång; 1 röd damasråbrång; 1 swart armosinskiortel; en swart Koft dertil; 1 swart särtinskiortel; 1 fiolätt och wit särtinskiortel; 1 blå och wit särtinskiortel; 1 blå Kamelotsråbrång; 1 röd stickadd armosinskoft; 1 wit hållans-damaskoft; 1 grön och wit rastesiljspäls; en gul damaspäls; 1 röd Kamlotspäls; 1 swart sametsmantelj; 1 wit armosinsmantelj; 1 swart sametshufwa; en swart purdisåghufwa; 1 swart samets- och armelinsmuff; 1 mäd swart samet och fälp, rött; 1 röd resekarpus mäd Kanineskin; 1 mörckblå damaströja; 1 blå och röd stickad sidentygsstubb; 1 pärlefärgad damassmäck mäd fiskeben, stickad; 1 kartunsnatträck; 1 p. blå silkestrumpor; 1 wit utsydd bröstlap mäd Krage til; 1 wit atlasksbröslapp mäd wita ban på; 1 wit damasbröslap mäd blå ban på; 6 al. röda ban i 2 stycken; 2 röda banroser til och en halsrosett dertil; 6 al. wita ban i två stycken; 5 al. i et stycke nattygsban; 2¹/₂ al. blå ban i et stycke; 2 blå banroser, 1 röd och en brokot; 1¹/₂ al. rödrosit ban mäd wit boten; 1 gult och rött taftskläde; 1 rörandit halfsidenskläde; 1 utsyt Kamerdukskläde mäd spets; 1 slät nätledukskläde; 1 randig halskrage; 1 par dubla randiga mansiätter; 1 par nätleduksmansiätter, stoppade; 1 par Kamerduks mäd fina spetser; 1 par små enkla, randiga, uthuggna; 1 Kamerduksnattyg mäd fina spetser; 2 stora Klåsterläröfts-kläde; 1 p. halfarmar; 3 fina spetsstycke; 2 mäd tätta spetser; 1 nättleduks-sorgnattyg; 1 p. wita bomulswantar; 1 p.

dubla hållanslärofts-sorgnattyg mäd Kul(l)stycke och lin dertil; 1 p. Klåsterlärofts-mansiätter; 1 fint linångs-spetsstycke; 1 randit nätleduksförkläde; 1 grönt damastäcke; 1 p. klåsterlärofts-lakan med 1 p. örnegotshufwor til; 1 blårosig brokats-mössa; grön(?) och wit rastesilgs-mössty; 1 blå atlask-mössa; 1 grön damas-mössa; 1 wit taftsmössa; 1 swart sametsmössa; 1 swart armosinsmössa; 1 wit utsydd mäd fjädersöm; 1 wit nopkinsmössa; 1 wit stickad mössa; 1 wit pajjrångs-mössa; 1 swart taftskläde mäd spets omkring; 1 swart fräs; 4 aln. swarta ban i 2 stycke; 1 litet stycke blått och witt rastesilg til råben; några stycke rött arippoin; 1 ängelsk solhatt; 1 fin halmhatt; 1 p(ar) blå och wita rastesilgssko; 1 p. wita damassko; 1 p. wita damas-tofler; 3¹/₂ al. siärduk; 1 grön ask mäd silke uti, mäd alla färgor.

Upsats på mine hemgiorde Kläder:

1 wit Kipers-råbrång; 1 wit Kipers-kiortel; 1 grofware Kipers-kiortel; 1 wit nopkins-koft; 1 grönruti Kiortel mäd tröjja och smäck til; 1 fiolätt, flammi Kiortel; en linnen randi Kiortel mäd noppor på; en rödrandig Kiortel mäd noppor på; 1 bredrandig rød, grön och wit Kiortel; 1 skattere-randig Kiortel; 1 swartrandig Kiortel; 1 grön natträck; 1 blårutig råbrång mäd Kiortel til; 1 gul lärofts-styfkortel mäd fiskeben; 1 p. skånska handskar mäd gröna utsydde klaffar på; 1 blårutig näsduk; 1 nopkinslifstycke; 1 swart flanelsråb; 1 swart flanels-Kiortel; 1 salopp af skirt Klåsterläroft; 2 flors-långhufwor; 2 dito wita af Kammarduk; 1 swart purdisågssalop; 1 p. silkewantar; 1 wäfnads-bok mäd gula pärmor; 1 guldkiädja i 2 stycken; 1 p. swarta örhänge inlagda i guld; 1 p. blå 3-dubla örhänge; 1 p. waxperle-sieridoller; 1 p. öronringar af guld; 3 guldringar mäd U. O. uti; 1 p. silfwerskospännen; 1 p. dito mäd metall och bemerske stenar; 1 3-dubbelt waxperleband; 1 wit pannenål(?) och förgyld; 1 wit sämre mäd wit sten; 1 dito mäd wit sten, fyrkantig; 1 dito grön, fyrkantig; 1 litet Kort mäd wita stenar.

Dessa alla mina kläder och granlåt skal Stina Lisa, min Kära dotter, ha, om jag dör, förrän jag får henne något sielf tildela. Skirö d. 6 Januari 1763. Ulrica Oxelgren.

Och alt detta, som upsat är, skal hon ha för lindrit pris. Thet som är lika nytt, kan hon ha för samma pris, som jag har giet för

dät, men thet som är mer sletit, thet skal hon ha för lindrigare. Och ei skal nogot, som är i werde, ändras och slitas på henne, mädan hon är litin, utan alt, som är köpt, gömas, tils hon växer uti dät.

Hvad guld, silfwer och sådant angår, så bör thet ej heller för henne uphögas (förhöjas), ty hennes (del) blir ei ändå förmycket. Om hon mister sin mor, så har hon ei någon, som förstår hwad henne felar och (hvad) hon bör ha, fastän, jag wäl wet dät, at så länge hennes Far lefwer, så hielper han wäl henne, så mycket han förstår efter råd och ämne. Sidentygstäcket och lakanen och örnegotshufworna af klåsterläroft skal hon och hafwa efter gammalt werdi. Hwad K(ära) Benediktus angår, så får han taga så mycke i Kontant, som hennes Kläder och gramlåt blir werderat före. Gud låte deras Far lefwa! Så wet han wäl bäst hwad honom felar och alt påöka efter råd och ämne. Och hvad dem eljest i arf tilkommer, så bör dät gå efter lag. Skirö d. 14 Marsi 1763.¹ Ulrica Oxelgren.

Detta alt, som är upsat, skal Susanna Cattrina så wäl som Stina Lisa ha lika mycke hwardera utaf, så at dät kommer til at delas mit i tu til dem båda; men om jag nu får en doter til, som lefwer, så skal hon ock ha sin del däri, om jag nu dör i detta tilstundande. Skirö d. 19 Agusti 1765.² Ulrica Oxelgren.

40 d(aler) och en liten Silfwerskål har Stina Lisa fåt af sin mormor; 1 guldring; 1 silfsked och en wit päning har Stina Lisa fåt af sin Farmor i faddergåfwa. Ett putret (porträtt) är ock henne af en wiss gifwet.

Utaf sin Farmor har Benediktus Norlin fåt en silfsied; utaf Fröken Cajjsa Erenpröis har han fått en silffsked; af sin gumor, Frun i Junkaregård,³ har han fåt 6 d(aler) och af sin gufar Krutmejj⁴ har han fåt 1 dukat i spesie.

Detta alt är deras enskylta och det ha de alt (redan) fåt.

¹ Den 23 april s. å. föddes dottern Susanna Katarina.

² Den 28 aug. föddes en son, Magnus, som dog den 18 november s. å.

³ Hemman i Mörseboby i Nye. Här bodde vid denna tid en Hans Achatius v. Hauswolf med fru.

⁴ Sannolikt ryttmästare N. Krutmeyer på Karsnäs i Nye.

Upsats på andra Kläder 1760.

1 grönt damastäcke; 1 p. Klåsterläroftslakan; 1 p. örnegotshufwor til. — Detta har jag haft hemmanfrån.

1 fin Klåsterlärofts-nattygs-duk; 1 Kipersduk och kläde til natygsbord; 1 stort flämst bortäcke; 1 dusen stoltäcken; 1 blått klädes (täcke) utsyt; 2 foteljer; 6 ruckstycken; en stor duk mäd stort mönster; 2 dusin serwetter dertil; och en liten duk dertil; 2 p. grofwa läroftslakan; 2 p. grofwa örnegotshufwor; 7 p. grofwa lakan; 2 p. läroftsörnegotshufwor; 2 tryckta lakan; 6 flämska hyneswar. — Detta har jag sen tilstält.

Alla mina flickor äro lika när om mina kläder, och skall dät så delas dem emällan, at de få alla lika och ingen skier någon orätt. Om jag nu dör, så skal Stina Lisa, som först är färdig at nytja dem, ha de gamle, som ei längre kan förwaras. Särtinskjortlarna får hon ock bruka, at de ei malätas. De borde wäl ha en war, eljest anat, så (att) de få alla lika gott. D. 11 Juni 1769.¹ Ulrica Oxelgren.

Promemoria d. 7 Jan. 1763 på de saker, som jag här har köpt:

4 p. blå krusia länkeknappar mäd wit inläggning; 2 p. dito mäd gul inläggning; 2 p. gröna Krusia mäd wit inläggning; 2 p. dito mäd gul inläggning; 2 p. wita Krusia; 1 p. wita släta; 3 wita ud(da)-knappar; 2 p. wita mäd gul inläggning; 1 p. röda mäd wit inläggning; 1 p. grönwita mäd gul inläggning; 1 p. gula mäd wit inläggning; 1 p. dito mäd gul inläggning; 2 p. wita fotknappar i silfwer — det ena paret köpt hema 1765 —; 1 p. blå änkla örhänge; 1 p. wita dito; silfwerspets, bred, med rött taft under; 3 alnar, smal, wit galon.

1765. Alla de flämske stolstycken gier jag til den nyja bygningen; men när Stina Lisa blir så stor, så hon kan lära sig sådant, så skal hon resa til sin moster i Sandwik och lära sig at wäfwa flämskt och annan wäfnad och all slags sömnad. Där kan hon få lära för intet, hvilket elljest ei någon får lära af främmande förutan store pängar. Men om hon (moster) blir gift och ei kommer för långt bort, så kan hon (Stina Lisa) ändå råka (hitta) til henne eller en af de andre sine mostrar, hvilken som wil wara bäst och lära henne något. U. O.²

¹ Samma år, den 21 juli föddes sonen Israel.

² Jämf. sid. 82, not. 2.

1763. Tilstält en grof drälswäf; giort deraf 10 särwitter, 3 dukar och en handuk.

1764 har jag tilstält 4 par läroftslakan och wäfwit en drälswäf af hampe- och nästhäklegarn, 60 alnar lång; giort deraf 1 stor duk, 2 mindre, 1 liten, 18 serwetter, 1 handuk mäd fläta; 2 lärishandukar mäd fläta.

1767 giort 4 p. fina läroftslakan, 2 p. blagarnslakan; 1 grof drälswäf, 70 al. lång; 2 flanelstäcke; 2 tryckta.

1768 giort en bomulswäf af 27 al., ruti(g).

1769 giort en bred läroftswäf til lakan, 52 alnar lång; giort ock bomulstyg, rött och hwitt, 14 al., och blårandit förklädestyg; 43 al. walmar och nästhäklewäf och grof wäf, som ei är wert at upskrifwa. 1770 giort en 60 al. lång, fin drälswäf.

1771. *Upsats på linkläder*: 10 p. läroftslakan; 7 p. läroftsörnegotshufwor; 1 p. grofre; 1 p. klåsterläroftslakan; 1 p. örnegotshufwor dertil; 2 p. nästhäklelakan; 2 dukar, store mäd stort mönster och en mindre och en liten och 2 dusen särweter, alt af samma mönster; 1 stor duk af storplattit mönster; 1 dusin särweter dertil och en handuk af dät slaget; 1 stor gamal duk; et dusin särweter därtill och en fin udde, de äro arfde i Sandwik. 1 fin duk mäd smått mönster och 5 särwitter därtill; 1 fin duk, som jag fick af S. m. (salig mor); 1 stor duk, halffin, och 2 lagum stora; en liten och 16 särwetter — 2 borta; en handuk af samma; 10 gamla särweter; 4 släta drälshandukar; 2 mäd fläta.

1774 låtit wäfwa en 70 al. drälswäf i Wästerwik. — 1787 lät jag wäfwa 1 duk af 18 al. och 2 dusin serwitter, alt af tågogarn; och 9 til af sama slag och 50 al... dräl til, så halffin. — 1789 wäfdes 3 p. läroftslakan.

1774 d. 28 Juni for min älsta Kära dotter ifrån mig mäd en liten hemfölgd af följande saker:

1 guldtiädia af 27 dukater; 1 ring; 2 öronringar om en dukat.

Silfwer: $\frac{1}{2}$ dusin matsieder; $\frac{1}{2}$ dusin tesieder; 1 sockerdosa, 18 lod, gamalmodig; 1 liten bägare, 28 d.; 1 fingebor; 1 liten skål, siänt henne af sin mormor.

Böcker: 1 Bibel; Salmbok; en andelig perleskrud.

Ten: 1 Soppeskål; et jupt soppefat; 4 flata fat; 2 små skålar; 2 liusstakar; 2 dusen flata talrickar; 1 dito jupa; en til på Köpet; 1 nattputta.

Koppar: en brygkiättel; 1 tepanna.

Malm: 1 strykejärn.

Mässing: 2 jusastakar; 1 Sockertång af metal, wit.

Jarn: 6 bordknifwar mä(d) gaf(r) til, mäd mera smått: bröhorn; nagg; kardor. 5 daler til anan Köksbrote af jarn; stekpana; bråpana och putta.

Träsakor: 1 Kista; 1 byrå; 1 skåp, litet; 1 skrin; 3 ystekorgar; 12 bunkar; 1½ d. talrickar; 1 d. sieder; 5 wäfsieder; 1 p. wäftrissor; 4 siötlar; 1 st. målad swepask; 1 spinräck; 1 kafwel, som *B. giorde och gaf henne*. N. B. 1 hårsikt; 1 sälla; 1 halfskäppa; 1 kanna; 1 fat och några små skålar.

Linkläder: 35 al. fin dräll, osydd; 1 duk mä(d) 3 wäder i, 15 al. i; 1 mindre; 1 teduk; 4 grofwa, 18 fina särwetter; 6 handukar; 60 al. gardinewäf; 8 grofwa särwitter; 3 p. fina läroftslakan; 4 p. örnegotshufwor; 5 p. blaggarnslakan; 1 p. til; 60 al. tapetewäf; 6 säckar. Af sin farmor fick hon 1 duk och 6 särwetter, fint.

Sängkläder: 1 bolster; 6 dyner; 5 dyner til; 2 kartunstäcken; 1 flanel; 1 tryckt; 3 ryer; 2 klutkläde; 1 fäll.

6 rugstycken til stolklässel; 2 flähgenstycke(?) af flämsk; 8 flämska stolstycken fick hon til skäncks af sin moster i Jönkiöping.

Gångkläder. *Siden:* en swart bordalurs-råb; 1 wit damasråb; 1 gul damaspäls; 1 armosins-salopp; 1 blå tröjja, gamall; 1 grön dito, gamal; 6 mössor; 6 andra granna mössor; 1 wit Kappa, liten; 1 swart Kläde; 2 p. mansiätter af rutig nätleduk.

Kamlott: svart Kiortel och Koft; 1 röd Kappa, gamall; 1 rosi nopkinströjja; 14 al. fint Klåsterläroft fick hon til linyg och begåfning til honom och 2 liny til sig; 2 fina Kläde dertil; Kartun til stubb och tröjja, och til naträck och lifstycke åt honom af rött rosit, fint; 1 svartrosi tröjja; 1 witrosi; 1 äldre stubb; 1 par röda reggarnstrumpor mä(d) silkesswicklor på.

Hemmagiort: 1 wit Kipersråb; 1 Kiortel dito; 1 röd hemmagiord råb; 1 grön Klädning, ruti; 4 bomulskiortlar; 6 andra och tröjor dertil; 20 al. grönt Kamlott gjorde hon sig och sydde en Kiortel hemma deraf; 1 resekappa, wit, fick hon; allahanda wardags-klär, öfwer och under, fick hon, som ei är nödit at så noga uptekna; Brudlentyg och til honom: och 2 p. halfarmar af fint Klosterläroft och 6 fina kragar och natmyssa, som står förr omnämt, och 1 peruk; *Skor*: 1 p. wita damas; 1 p. röda safians; 1 p. toflor dertil; 1 p. gröna safianssskor; 1 p. wita; 4 p. swarta.

Krettur: 1 p. Oxar; 6 Kor; 2 qwiger; 10 får; 1 sto mäd föl; 1 sadel dertil.

Spannemål: 3 tunnor gott miöl; 6 halspan rog; 1 tunna malt och så mycket sogel (sofvel), som de behöfde ifrån midsommar til Mikailis (29 sept.).

År 1790, när Unér flytte til Qwenneberga,¹ sände jag til S. L. (Stina Lisa) 15 al. ny, fin dräll, 2 dukar af 5 al. i war och 6 särwitter af halfsliten dräll, ty dät gjorde mig ont, at hon förstört i owärdighet dät hon då bäst behöfde. Är min lycka så länge Unér lefwer, så jag slipper plåga barnen, om ändå 5 gier gowillit, de andre derefter. (Den sista meningen är ej fullt klar. Omkring 1790 hade prostinnan, om vi undantaga Stina Lisa, endast 4 barn, som kunde »gie gowillit», nämligen två gifta döttrar med deras män och två söner; två döttrar voro omyndiga, den ena 11 år, den andra 17-årig.)

1791 d. 24 September kom jag til S. L. (Stina Lisa) och Unér i Qwenneberga och förde jag mäd mig: 1 p. nyja nästhäcklelakan; 1 p. blagarnslakan och allahanda anat småt, som ei jag wil uptekna. Och köpte jag på Moeda marken (marknad d. 6 okt.) åt henne: 1 stort soppefat, som kostade 5 d., och 1 bågare, som kostade 1 d. 16 $\frac{1}{2}$. Sänd(e) häne sen 2 grofwa dukar om 6 alnar och 4 särwitter.

När de war hema och arfde Farbror,² så togo de 3 Rixd., som war intresset (räntan) för 1798.

¹ Socken i Växjö stift.

² Kyrkoherde Anders Norlin.

1777 d. 10 September reste vår älste Son Benedictus Norlin härifrån Skirö och til Upsala. Han hade i resepengar af sin Far 320 d. och af sig sielf mäst 100 d. och Kläder af oss och Silfwerskospanne och Knäspanne, som kostade 22 d. Smt.

Linkläder och gångklär: 6 fina halvesiortor, 3 af fin Klosterwäf och 3 af fin hemmawäf; 3 natkappor; 3 p. halfarmar af Klåsterläroft; 3 natkappor och 3 p. halfarmar af gamalt tog han mäd sig; 8 p. rosia Kamerduksmansättter och bröstkrus; 4 p. bomulsmansättter och krus; 5 p. knutna (knypplade?); 12 halsdukar; 1 dusin fina lärissior; 12 läroftssior sänt honom sedan; 6 gröfre; 3 p. lakan; 3 örnegetshufwor; 4 handukar; 4 grofwa serwitter; 6 p. linstrumpor af lin och bomull; 6 p. ulstrumpor; 1 brun walmarsklädning; 1 liusblå walmarsklädning; 1 swart wäst och (otydligt ord) dertil; 1 ny mörkblå sertut-rock; 1 ny liusblå Kapprock; — sänt honom sen 10 al. tyg til klär, 1 p. ulstrumpor, 3 p. piäxor(?); — 1 bolster; 3 dyner; 1 flanelstäcke; 2 p. stöflar; 4 p. skor.

Alla mansättter och biefs gaf Bängt igän, när han kom hem igän.

1 Kista, et Kofert, 1 mäsingsliusstake, en silfsied. Staken och sieden war hans egit. (Skeden var sannolikt en faddergåfva af hans farmor eller af fröken Cajsa Ehrenpreus. Se sid. 82.)

2 tuner (tunnor) kiördes förut fulpackade af bröd, ost och lite Kiöt och et pun(d) smör. 3 pun ost war dät, och lius hade han mäd sig til et pun.

1778 Kiördes til siös til honom 2 tuner mäd ost och brö om hösten.

1779 om våren kiördes ock 2 tuner mäd bröd och 14 m(arker) ost och 14 m. Kiött. Om hösten, d. 20 Sept., kiördes 2 tunner til Calmar mäd 6 pun ost, $\frac{1}{2}$ p. Kiöt och 3 pun bröd. Kostar 7 d. pundet hemma.

1778 sändt honom sedan 20 d. Silmt; 20 d. til; 12 d. och sedan 22 d. Silwer; 100 d. sänt sen, alt Silwermynt; 22 d. Silwermynt sedan.

1779 sänt til B. N. 49 d. Silm.; 7 d.; 48 d.; 45 d.; 12 d.; 18 d.; 16 d.; 33 d.

1780: 42 d. S.; 18 d. S.; 2002 (202) d. Silmt til at disputera mäd; 24 rixdaler sen.

1781: 1 rixdaler; 16 d. Silwermt; 72 d. Smt; 18 d. Smnt; 26 d. S.; 30 d. Sm.; 2 rixdaler; 28 d. Slmt.

1781 Kom B. N. från Upsala wid midsomarstiden för fross-siukdom skull; då lät jag sy åt honom: natttröjja; linrock; grå öfvertröjja och bycksor af gråt walmar och en grå underjacka af samma tyg; 1 p. swarta walmarsbyxer; 1 röd tygsjacka; 1 p. linbyxer.

1782 låtit sy en wit walmarsklädning (med) blå sialång (chalon) til foder och Knapar, kostar 2 rixdaler; 1 p. swarta sarsdurangsbyxer (sargdurants) kostar 2 rixdaler; fåt 1 p. regarnsstrumpor; 4 d. S.; 1 hatt; 1 rixdaler; låtit sy et p. walmarsbyxer til; en läroftsiorta fick han. Köpt böcker för 5 rixdaler.

D. 5 November 1782 reste Bengt Norlin bort at Conditionera i Wässma(n)land hos en Häradshöfding, som heter Welin i en stad, som heter Lindesberg, 30 mil dit. 2 ostar förde han mäd sig om 2 pun. Kostar 8 d. pundet hema. 100 d. Smt fick han i rese-pängar.

1783 d. 19 Mars sändes til honom i Upsala 200 d. Smt, som war min wängåfwa för Åslarp;¹ d. 25 september: 9 d. Kmt, som han länte af mig; d. 13 October: 3 Rixdaler.

1784, d. 5 Jan. sänt honom en sedel på 3 Rixdaler; d. 28 Januari: 4 d. Smt; d. 17 d.: 3 d. Smt; d. 19 Majj: 8 Rixdaler spesie; d. 10 Juni: 6 d. Smt; d. 24 dito: 10 Rd spesie; d. 8 December sändes honom 10 riksdaler; i october fick han til sig 2:ne ostar om et pun warter (hvardera); 1 par strumpor och 6 d. Koppm.

1785, den 24 Aprill länte jag Far 100 d. Smt eller 16 Rix. och 44 s., som sändes til Bängt til hans Magisters-disputatsion. Den 17 Juni undergick han promotsionen. 25 Rdr kostade den dagen och 25 dertil mäd annat förutan rese-pängar ned igän. Den 27 Juni län-tes 6 Rdr, 2 lades till och sändes; och sedan en sedel på 2 Rixdr och så en på 3 Rixdr.

D. 1 Agusti kom Bängt från Upsala siöleds, så hans resa kom endast på 5 el. 6 Rixd. Sen reste han til Wexiö och köpte sig til prästkläder för 89 dal. smt.

¹ Ett Åslarp är beläget i Bredaryds socken i Västbo härad, ovisst dock om det här nämnda.

Bytte bort sin studentegranlåt och kläder för walmarskläder igän och lite annat småt. Alt i pängar, som B. N. fåt af sin Far, war efter hans upsast och Bängtas egen sagen 345 Rixd. spesie.

Upsats på dät jag och Far fått ärfwa efter hans mor¹ 1781.

Guld: guldtiädja; ring af Kroneguld, 2 dukater i; 1 af en äkta dukat; 1 pistoletdukat.

Silfwer: 1 förlägssied; 2 supsieder; 1 silfbulle; 1 swampdosa.

Linkläder: 1 fin duk, 18 al.; 11 fina särwitter; 9 grofware; 1 gröfre duk af 8 alnar i; 1 gröfre mäd 6 al. i; 1 grof til af 4 al. i; 1 p. fina lakan; 1 p. små fina örnegetshufwor dertil mäd spetsar i; 3 handukar; 1 p. grofwa lakan; 5 lintyg; 2 fina Kläde; 1 Kipersnattrock; 1 läroftsförkläde; 2 rörandiga Kläde; 2 p. halfarmar; 1 sorgkrage; 1 sniphufwa; 1 långhufwa mäd mera småt.

Gångklär: 1 siden-, stickad stubb af gult och röt.; 1 gammal sidenkoft, swart; 1 triumfantslifstykke; 2 Kanfassnörllifstykke; 1 swart Klädesrån; 1 blårosi Kartunströja; 1 warkenskiortel; 1 tröjja; 1 lifstykke; 1 utsyd nopkinskiortel; 1 solhatt; 1 groft förkläde 9 al. rutit tyg. Wäger alt til 1 pund.

Kiöpt fler gångklär af S. Anders, nämligen: 1 brun päls af damas och skinfoder, något malätit, 32 d.; en damassalopp, 5 d.; 1 mantelj, 4 d.; 1 p. röda sametsmuddar, 2 d.; 1 swart damaslifstykke, 1 d.; 1 warkenskiortel, 2 d.; 1 sidenstubb, väger 7 m(arker), k(ostar) 10 d. Smt.

Sängkläder, doch ärfde: 1 fiärbulster mäd dålit war; 2 långdyner; 2 små, 1 mä(d) skinwar; 1 hyen; 1 flanelstäcke; 1 tryckt, groft; 1 getskinsfäll mäd rött Kläde på.

1781 d. 29 Januari. Kom ifrån min Kära Syster Cattarina, som hade docktor och prosten Ekerman, följande saker: 8 stolar beklädde mäd flämsk; en stor Kistekofert, swart, mäd följande saker i.

Sängklär: 4 rörandiga långdyner; 1 liten til, malätne; 1 grönt flanelstäcke; 1 grön släfäll; 1 fotpåse.

Linklär: 1 par grant utsydde örnegetshufwor; 24 al. blånedräll; 1 duk om 13 al.; 1 om 9 al.; 1 om 4 al.; 2 dussin särwitter; 5 möss-

¹ Kristina Millenia. Se sid. 75.

hufwor; 2 p. halfarmar, gamla; 1 utsydd mössa mäd stycke; 2 al. blonder; 2 wita mansmösser mäd mera småt af linne; $\frac{1}{2}$ skålp. lintrå; 8 al. strop(p) ban; 3 al. witt sidenband, smutsit.

Gångkläder: Kamlotsprästekappa, lappad, sönder; 1 Kartunskoft; 1 p. wantar af swart walmar; 1 sametskarpus, barsliten; 2 hattar, gamla; 2 peruker, leda; 2 muffar, utgamla; 12 al. swarta piän; 1 blåruti Kiortel; 1 randi Kiortel; 1 Kartunskoft; 1 wit Koft; 1 ruti Koft; 1 rörandit förkläd; 1 par hanskar; 1 p. swarta skor. Alt detta tog hon dryg betalning för sen, fastän wi aldrig begärte något af henne. (Denna not är jämte de klandrande anmärkningarna vid en del af sakerna införd med annat bläck än den öfriga texten, sannolikt, sedan prostinnan fått veta, att sändningen skulle betalas.)

Ten: stor Kanna; 2 stop; 1 tobaksdosa; 1 kaffekanna.

Malm: 1 Kläcka. *Mässing:* 1 siön Kettel; 1 p. liusastakar; 1 sax til. *Jarn:* 1 eldgaffel; 2 eldtänger; 1 stor sax; 1 hoftång; 1 hammare; 1 nyckelring.

Träsakor: 4 lampetter; 1 ängel mäd 2 pipor; 1 proper aln; 1 skriflåda; 1 halmask; 1 dufwa mäd grön Krans; 1 stentafla; en borste beklädd mä flämsk.

Et stycke guldtiädja $3\frac{1}{2}$ dukat, arft af Farmor, har jag gifwi til min älsta dotter C. E. 1781.

Låtit göra en tiädja af pistoletguld af 4 dukater mäd wäl 2 slag om halsen och 600 länkar uti, som jag gifwi S. C. (Susanna Catharina) 1781. Arbetslön 4 riksdaler.

Dito låtit göra en til af 4 dukater got äckta krummissare(?) guld. Knapt blef hon 2 slag om halsen, 450 länkar uti, som jag gifwi J. U. (Johanna Ulrika); men lades sen en dukat til, som kostade 6 d. S. i arbetslön. 2 par skospänen har jag ock låtit göra 1781, som sen war åt min Sali man, och A. B. sedan fick.

1784 d. 9 December flyttade vår Kära dotter Susanna Cattarina Norlin bort mäd sin K. Man Nils Jonas Hultman, Kronobefalningsman i Östra härad, som hon wigdes wid d. 7 dato, och hade hon mäd sig så mycke, som ei alt kan upräcknas, men skal i nogaste uptecknas.

Guld: en tiäda af 4 dukater, af pistolättguld; 2 guldringar af en dukat stycket; 2 öronringar af en dukat; et guldhier, kostar 5 d. Smt.

Silfwer: 1 förlägsied om 16 $\frac{1}{2}$ lod; 6 matsieder om 26 lod; 2 til om 7 $\frac{1}{2}$ lod, 11 lödic; 6 tesieder om 6 lod; en Säckersålla, kostar 13 d. Smt.

Siängt sedan til min kära gudoter Lisa Ulrica Hultman en guldring; en sockertång och en förlägsied af silfwer.

Koppar: en Kiättel af et lispun; 1 munckpanna, kostar 1 Rixdal.; 1 putta, som kostade 3 d. smt.

1 stor sop(p)kiättel siänktes til dotern E. U. (Elisabet Ulrika Hultman) i hemgift.

Mässig: 1 Kiättel, som kosta 4 d. smt.

Malm: strykejarn.

Ten: 2 flata fat; 6 flata talrickar; 1 stop; 4 sieder; 6 flata talrickar til; 6 jupa af oljoten; 1 bägere; 1 siön soppeskål; 1 nattputta. (Senare tillägg:) til dotren en bägere.

Jarnsakor: 6 p. Knifwar; 1 häckla; 1 p. Karder; 2 strykelod; 2 sisare (små saxar); 1 stöpt putta; stor stekpanna.

Träsakor: 1 Kista; 1 byrå; 1 syskrin; 6 skålar; 1 sälla; 6 slefwar; 16 talrickar; 12 skedar; 1 par wäfrissor; 1 spinräck; 6 wäfsieder; 2 bryggekar; 1 öltunna; 1 så; 1 litet trog; 1 flor-sigt; 1 dito af tagel; 1 stort Kar at slå säd uti; 1 gamalt matskåp; 1 bra ekeskåp (öfverstruket).

Böcker: 1 bibell; 1 Catties; 1 salmbok; 1 perleskrud; 1 hushålsbok.

Krettur: 2 Kor; 2 stutar, små; 15 får; 1 Ko til. 1786: en fole i 3:die året.

Sängkläder: 2 siöna bulstrar, blårandiga, af god wickt; 1 stor rö(d)randig långdyna; 1 dito af blåt ullgarn; 1 blårandig, linen; 1 dito grårandig; 1 af parkum, rörandig; 2 mindre örnegetsdyner; 1 Kartunstäcke; 1 flanelstäcke; 1 grön gietskinsfäll; 1 wit bra fårskinsfäll; 1 ryja; 1 linet Klutkläde; 1 ullet dito; 1 röd fotpose.

Linkläder: 30 al. fin dräll; 1 p. fina utsydde örnegetshufwor; 2 p. sämre och mindre; 3 p. läroftslakan; 3 p. grofwa lakan; 3 p. giort af fin wäf. Så mäd grofwa och granna gick til 10 p. lakan och örnegetshufwor til; och handukar, som hon mäst samkat af egen wäf (och) som jag hulptit henne at samla. 30 al. grof dräll; 2 Kiökshan-

dukar; 6 halfina, halfsletna serwitter; 1 dus. halfina; 5 al., 6 särwitter. (Senare:) Giet til dotren E. U. H. 9 al. dräll af tågegarn; 1 par läroftslakan; 1 säck.

När Sonen Jan Hultman (1804) reste til Lund, så gaf jag honom 10 Rixd. och 1 p. lakan. (Öfverstruket i handskriften.)

Flämsk och rugg: 6 ragstolar; 1 hyneswar; 6 flämska har moster C. O. wäfw; och 6 hyneswar; 1 flämsk hyne, som jag wäfw.

Gångkläder: Brudklädning; 30 al. Cueltyg(?) 6 och $\frac{1}{2}$ daler alnen. 172 d. och 16 öre kostar tyget. Foderläroft, kanfas, fiskeben, silke, skraddarelön, band, tilhopa 16 d. Smt. Tilhopa kostar brudklädningen 188 d. Smt. En swart armosinsklädning, som kostade 100 d. Smt, war giet til jungfruklädning; 1 bordalurssalopp; 1 röd damasklädning af min jungfruråb; 1 halfsidenströjja; 4 silkeskläden; 4 bandgarnadyrer (garnityrer?); 1 florskläde och mössor; 1 par silkeswantar; 1 Kamlotskiortel: 1 grå frisanssertut; Brudstubb och tröjja af Kartun; 1 Koft af Kartunsets; 1 röd Kamlotskappa.

Men hemagiort är nästan otaligt: 1 wit walmarssertut; 1 blå bomulsklädning; 1 gul; 1 fiolät randig; 4 bomulskiortlar och tröjjer dertil; en rödswart Klädning af ull; 1 blå; 1 röd; 1 grön; förutan alt til häldas- och wardasklär, oräcknelit; och wäl 12 par skor, och lintyg ock utan räckning.

Til honom: natrock och tröjja af fint Kartun, som kostat 10 m. al.; brudgummelintyg och två halfintyg mäd fine Kammerduks-krus för; 1 bomulsnatmyssa.

$\frac{1}{2}$ pun fin ull; 8 limar lin af 6 m(arker) limen. När hon flytte til Slätåkra,¹ gaf jag henne 6 halfina och halfsletna särwitter.

(Efterföljande förteckning, som saknar öfverskrift — sannolikt fattas här ett blad — torde angifwa den yngre dotterns, Johanna Ulrika, hemföljd.)

Ten: 2 store fat; 2 små; 1 dusin flata talrickar; $\frac{1}{2}$ dusin jupa; 1 litet juft fat; 2 skålar; 1 bägare; en förläggssied; 1 stop; 1 siön soppeskål; 1 nattputta; 1 flatt fat til.

Koppar: 1 Kiättel om 18 m(arkens) wickt; en tekettel, kostade 4 d. Smt.

¹ Slättåkra, kronofogdeboställe i Alseda socken.

Mässing: 2 siöna liusstakar och en sax dertil.

Malm: 1 strykejarn.

Jarnsakor: 6 p. Bordknifwar; 1 stinkakeplåt; 1 bråpanna; 1 häckla; 1 p. Karder; 2 strykelo; 1 sisare; 1 stöpt putta; 1 stor stekpanna; 1 siön gryta om 3 Kannerum.

Träsakor: 1 Kista; 1 skåp; 1 skrin; 6 skålar; 6 slefwar; 16 talrickar; 12 skedar; 2 stop; 1 ankar; 1 spinrock; 7 wäfsieder; 2 byttor; 7 bonkar; 1 litet bord; 1 kar at slå säd uti; en siön wäfstol; 1 stort trog; et litet; et mindre; 1 gammalt dålit skåp; 1 Kistebänck; 1 siönt skåp til; 1 siönt tesättekär mäd lock.

Böcker: 1 Perleskrud; 1 Salmbok; 1 Catkies; 1 bibell; 1 hushålsbok, Brockmans;¹ 1 Bok, Mansel Wargs.²

Krettur: 2 Koer; 6 fåår; 4 til; 4 sedan; 1 stor Galt; 1 fole i 3die året; 1786: en Oxe; en Ko; 2 Kwikalfwar in mot 20 weckor gamla; 1 stutkalf, tretingsgamall; 1791 1 d:o, siänckt dem för de många olyckor de lidit på Kor.

Sängkläder: 1 ny, blårandig bulster; 2 dyner til af sama war; 1 dunbädd af ullet war; 2 dyner dertil; 2 ul(l)na örnegotsdyner; 2 mindre af parkum, hemagiort; 1 kartunstäcke; 1 flanelstäcke; 1 fäll; 1 ryja; 1 linet Klutkläde; 1 linet kläde; 1 fiolätt fotpose; 1 släfäll; 2 hyend; 1 dyna til mäd gammalt grått war.

Linkläder: 28 al. fin dräll; 1 duk om 4¹/₂ al. til; 30 al. grof dräll; 3 p. läroftslakan; 1 p. nästhäcklelakan; 2 p. blaggarnslakan; 2 af egen wäf; 4 handukar; 2 grofwa Kiöcks-handukar; 4 p. örnegotshufwor; 19 al. gardinewäf; 6 gamla fina serwitter; 1 duk om 6 al., halfin; 9 serwitter dertil. 1797 lags (lades) 1 duk af 18 al. och 2 dusin serwitter dertil, alt fint.

Gångkläder. Till brudklädning: 28 al. purdisåg af 5 d. al. 140 d. mäd ban, silke, foderläroft, fiskeben, kanfas, skräddarelön 16 d. Smt. tilhopa 156 d. Smt. En swart Kamelotsklädning om 45 dalers werde; en swart bordalurssalopp; 1 rastesilgsklädning; 4 silkeskläde; 1 florskläde och mössa; 3 bangarnadyrer; 1 sidenkappa, nymodig til, kostar som nogast 20 d. Smt; 1 Kartunssetskoft; 1 brudstubb och tröjja;

¹ Broocman, R., En fulständig Svensk Hus-Hålds-Bok. Norrkiöping 1763.

² Warg, Ch., Hielpreda i hushållningen för unga fruentimber. Stockholm 1755.

1 röd Kamlotskappa; 1 grå frisanssertut; 1 wit walmarssertut; 1 blå hemagiord bomuls-Klädning; 1 gul; 1 fiolett, randig; 3 bomuls-Kiortlar och tröjer dertil; 1 blå Klädning af ull; 1 röd och allahanda war-dasklär, hemagiorde, som ei är nödit at upteckna; skor til et dusin par.

Til honom: natrock och lifstykke af fin setskartun och fin siorta och kläde och 6 kraga af fin kamerduk; 4 halsrimser til och bomuls-natmyssa; 1 peruk. — 12 m(arker) ull; $7\frac{1}{2}$ lime lin.

1790 d. 1 September reste Israel Norlin åt Upsala och hade han i respängar 500 d. Smt af mig som sit arf. Til kläder köpt för 190 d. Smt. Den 16 Novem. sändes til I. N. 15 d. Smt; dito d. 28 decem. 15 d. Smt.

1791 i Aprill: 75 d. Smt, Ölmstaskat;¹ dito 36 d. Smt; dito d. 19 Maj: 110 d. Smt; dito d. 31 Maj: 150 d. Smt. — S(edan) 50 Rixd.

1791 d. 1 September sändes honom åter 50 Rixd.; 10 Rixd. sändes sen.

1792 Också 3 Rixd. 24 s; 2 Rixd. dito; och så 33 d. Smt; och så 30 d. Smt til och Karsnässkatten² 75 d. Smt.

Kläder hade han Israel så mycke som Bängt fick och blef i så³ väl utrustad som han i allahanda, som ei kan så noga upteknas.

Den 7 afgick en $\frac{1}{2}$ tuna mäd 2 pun ost, $\frac{1}{2}$ pun smör och lite bröd. 4 d. Smt gafs för tullen och besväret.

1791 afgick en half siltuna mäd 2 el. 3 pun ost och bröd. 1 Rixd. gafs för försslen.

1790 reste Israel åt Upsal och 1792 kom han hem, sen han der förtärt 200 Rixd. för lite gagn. 2 fina dukater och 2 guldringar af en dukat i war(dera) med I. N. i fick Israel när han reste til Upsala; men en dukat war hans Faddergåfwa. Dessa guldringar slarf Wade han bort i Upsala, så när han skulle gifta sig, så hade han ingen. Då måste jag gie (honom) pängar til wixleringar.

¹ Troligen skatt, arrende, för någon gård med namnet Ölmstad.

² Karsnäs, en gård i Nye socken.

³ I så, fullt ut så.

1793 tog Israel 3 Rixd. 24 s. til böcker; 1 Rixd. 24 s. til Wirsums¹ marknad; 3 Rixd. 28 s. til hat i Witlanda m(arknad); 8 d. Smt. dito; 2 Rixd. til Klär; dito 2 Rixd. til skin. 1793 Tat (tagit) til köpklär 3 Rixd. 8 s.

1795 til Klär åt Israel 4 Rixd.; dito 1796 2 Rixd.

1796 d. 31 October tog Israel emot 100 d. Smt, när han reste til Sedergrén, för hwilka han giet en sedel; 70 rixd. tog han, som han hade igen af Wästragårdspäng;² 7 d. skänckte jag honom til respäng, efter han sad sig (skola) wara borta et år; men kom igen d. 17 December, och jag måste lämna 1 Rixd. til den, som kiörde efter hans sakor, men sängkläderna blef qwar, som war i minsta werdet 3 Rixd. warde. 2 år war han i Kwinarp(?), som kostade 400 d. Sil.mynt. 1798 kom han til Hultman.

Alt som är hemgiort giet honom til klär utan räckning (d. v. s. alla hemgjorda kläder har jag gifvit honom utan att räkna så noga).

(Nedanstående anteckning torde vara gjord, sedan fru Stina Lisa 1810 blifvit enka och gäller antagligen Bäckagården i Östra Skirö, som efter moderns död nyssnämnda år blef Stina Lisas enkesäte.)

Om Stina Lisa lefwer mig ut och flyttar hit, så har jag siänckt henne al träbroten i båda bygningarne och boden, och al järnbroten i Kiök och anstäds, ty sådant kan hon ei föra mäd sig. Ingen bör räckna på bygningen, den nyttiar jag sielf i min (lifs)tid, som sutit här i 20 år och ei bygt en Knut förr. 10 tolfte timber togs ur skogen; de måste brä(de)r kiöpte jag af Israel och Jan, och tog bara gran ur skogen til golf och panel i Kiök och förstufwa. Läcktet köptes i Jölberga.³

(Ett ännu kvarstående mindre boningshus med dagligstuga, kök, förstuga och loft är med all sannolikhet den här ofvan omtalade byggningen. En mycket gammal, nu försvunnen åbyggnad i Bäckagården var den andra af prostinnan åsyftade byggningen. Den var uppförd delwis af ek samt innehöll två stora stugor med mellanlig-

¹ Virserums, på allmogemål Vesums marken.

² Mörsebo Västregård i Nye socken.

³ Gölberga, säteri i Skirö socken.

gande förstuga och kök. Från denna härstammar en i Nordiska Museets samlingar förvarad fönsterpost, se nedan bild 10, af ekträ, hvilken tyder på, att huset varit en ganska tidig 1600-tals-byggnad.

Ordförklaringar till prostinnan Oxelgrens anteckningar.

Armelin, utan tvifvel hermelin; förekommer t. ex. 1751 i sammanställningen »armelinsmuff».

Armosin, sidenväfnad. »Armesiden» nämnes 1595 och armesin, »blommerad», 1626, då dylikt sidentyg väfdes i Stockholms tukthus. I prostinnans garderob fanns 1759 en »swart armosinskiortel», »en röd stickadd armosins Koft», och en »wit armosinsmantel».

Atlask eller *atlas*, väfnad af siden, men äfven af kamull, med å ytan bara och synliga trådar. Namnet är österländskt och betecknar samma tyg som satin. Atlask från Bagdad och Grekland var under den tidigare medeltiden mycket berömd. I våra fatburs- och kyrkoinventarier omtalas äfven bryggesk- och brokadatlas; brun, grön, röd, gul atlas användes ofta till hyenden och antependier.

Begåfning, gåfva af fästman till fästmö eller tvärtom. Till en fästmö's gåfvor hörde sedan urminnes äfven en brudgumsskjorta.

Blaggarn, grof blågarnsväf.

Bangarnadyrer, möjligen bandgarnityrer.

Bourdaloue, ett slags ofta brokigt linne- eller bomullstyg, som ej sällan nämnes i 1700-talets redogörelser för dräkter och tygsorter. I föreliggande anteckningar talas om svart bourdaloue till rob och salopp. Namnet är här förvanskadt till »bordalur».

Brokad, *brokat*, tungt sidentyg med för hand inflätade blommor och mönster af silke, guld och silfver. Brokad användes till såväl mans- som kvinno-dräkter samt äfven till möbeltyg och väfdes i Sverige under slutet af 1600-talet. Prostinnan ägde 1759 en blårosig brokatsmössa.

Bråpanna, flat stekpanna af järnplåt, utan fötter.

Bröhorn, horncylander, med hvilken hålet i en brödkaka göres.

Chalon, kypradt kamullstyg med glänsande rätsida. Tyget är alltid enfärgadt blått, grönt, gult, rödt eller svart och användes än till underfodring, än till förkläden och kjortlar. Förekommer vanligare under benämningen *rask*. Väfdes i Stockholm åtminstone 1624.

Damask, *damast*, fasonerad väfnad af silke, ylle, lin, bomull eller af alla dessa ännu tillsammans, med inväfda blommor eller andra figurer å

glänsande atlasbotten. Tyget har sitt namn af staden Damaskus, som under 1100-talet blef en af de mest frejdade orterna för tillverkning af sidentyger. I våra svenska folkdräkter förekommer ofta ett lystertyg af hård kamull såsom material till tröjor och lifstycken, hvilket gemenligen köptes under namnet *möbeldamast*.

Dradasin, rödt och hvitt mösstyg. Namnet är sannolikt oriktigt återgifvet. Männe något slags kläde, drap?

Felb, *felp*, ett slags sammetstyg med så lång ludd, att denna, borstad åt ett håll, bildar en glatt yta.

Flamsk, *flämsk*, en under äldre tid mycket ofta förekommande benämning på tapisseriväfnad, gobelin.

Frael, svart, måhända misskrifning för flanel.

Frisan, grått tyg, användt till ytterplagg, »syrtut», för prostinnans döttrar. Måhända *fris* eller *frisad*, ett groft, ej öfverskuret, obetydligt valkadt ylletyg, som af allmogen brukades till tröjor, snösocker och äfven kjortlar. Omtalas vanligare såsom blå, grön eller röd.

Fräs, krusig kvinnokrage.

Fälp, se *Felb*.

Girandoler, af prostinnan skrifvet »skeridoller», ett slags örhängen.

Halfärmar, lösa linningsärmar, som nådde från handleden till armvecket och brukades af männen, då de ej hade linningsärmar å sina skjortor eller eljest då man ville göra sig grann utan att byta om skjorta.

Hyen, *hyne*, hyende, lösa, ofta med »flämsk» klädda dynor för stolar och bänkar. »6 flämska hynesvar» 1760.

Kamlott, ursprungligen ett tyg af kamelhår och fin asiatisk getull, senare en sträf, enfärgad eller brokig, tvåskäftad och glänsande väfnad af redgarn och kamull. Omtalas såsom brukadt i Sverige redan 1283. Synes stundom varit damastväfdt. I prostinnans anteckningar omtalas svart, blå, röd eller grön kamlott till prästkappa, pälsty, roberonde, kjortel och tröja. I Nordiska Museets tygprofsamling från 1700-talet finnas »figurerade, randiga Camblotter» i hvitt, blått, rödt och grönt.

Kammarduk ett dyrbart tyg af finaste linne- eller bomullsgarn. Rosig, hvit kammarduk brukades till manschetter och halskläden. Namnet, som anses vara en förvanskning af Cambray-tuch, förekommer i svenska inventarielistor åtminstone vid 1500-talets midt.

Kanfas, ursprungligen glestrådig hampväf, senare linneväf, som genom limning gjorts styf. Brukades under senare delen af 1600-talet till byxsäckar. Namnet härledes af Cannabis, hampa.

- Karpus*, hufva eller mössa. Tillhörde vinterutstyrseln för både män och kvinnor. I prostinnans uppsats af 1759 på gångkläder omtalas »en röd resekarpus med kanineskin».
- Kattun*, tryckt bomullstyg. Namnet från det arabiska koton, bomull. Kattunstryckeri fanns i Göteborg före 1736.
- Kattunsits*, äfven *sitserkattun*, det finaste slaget af kattun. Infördes fordom från Ostindien, där kalladt chitse.
- Kistebänk*, egentligen en långsmal, lådformig kista med lock och till ben förlängda gaflar.
- Klutkläde*, täcke, väfdt af linne- eller ylletrasor, hvilket användes att breda öfver halmen i sängarna.
- Koft*, kofta för kvinnor, rock för män.
- Kypert*, fyrskäftadt tyg, diagonalväfnad, af ylle eller bomull, stundom väfdt som satin med avvig- och rätsida. Färgad yllekypert väfdes så sent som på 1860-talet i landsorten och brukades till kofter, ytterkjortlar m. m. Bomullskypert förekommer ännu i handeln såsom fodertyg. Prostinnan omtalar »wit Kipersråbrång; wit Kiperskiortel», 1759; »Kipersduk» 1760; »Kipersnattrock» 1781, m. m.
- Limme*, linbundet bestående af ett växlande antal — i Skirö 24 stycken — små knippor, som på östrahäradsmål kallas »bruer» eller lockar.
- Nopkens*, ursprungligen en kinesisk väfnad. Ylletyg, kanske äfven bomullstyg med detta namn importerades 1730 till Sverige. Enligt Linné väfdes nopkens 1746 i Alingsås med 8 sölf och 4 trampor.
- Nästhäcklegarn*, garn af en mellansort af blånor. Drällväf, 60 alnar lång, af hampa och nästhäcklegarn, väfdes i prestgården 1764.
- Nättelduk*, ett slags musslin, som fordom tillverkades af nässeltågor. »Randit nätleduksförkläde», »slät nätleduk» till kläde 1759; »mansiätter af ruti nätleduk» 1774.
- Pajrång*, hvit »pajrångsmössa» ingick i prostinnans klädförråd 1759. Okänt tygslag. Måhända är namnet förvanskadt.
- Parkum*, blångarnsväf, äfven tjock bomullsväf, väfd med 4 sölf och 4 trampor. År 1395 buro skyttar, som utrustades mot vitaliebröderna i Stockholm, korta tröjor af parkum. Hosor med hvitt parkumsfoder omtalas 1657. Eljest nyttjades parkum vanligen till madrass- och dynvar.
- Pjän*, snörmakeri.
- »*Purdisåg*», svart sidentyg, af hvilket prostinnan hade salopp, robe och hufva. Manne Pou de soie?
- Putta*, mindre gryta på tre ben och försedd med skaft. »Stöpt putta», gjuten liten gryta.

»*Rastesiel*», förmodligen Ras de Saint Cyr eller något dylikt, ett slags tyg af ylle eller siden. Blått och hvitt, grönt och hvitt, användt till päls, robe, mössa och skor.

Robe, lång, framtill öppen damklädning.

Roberronde, ett sidt och vidt öfverplagg för damer.

Rugg, sannolikt flossa. Skrifves äfven *rag*; »6 ruckstycken» 1760; »Rugstycken» till »stolsklässel» 1774; »Flämsk och rugg» 1784; »ragstolar» sid. 92.

Rya, groft sängtäckte, ofta ludet af på rätsidan hängande ullgarnstrådar.

Salopp, morgonkappa för damer.

Sargdurants, kamulls- äfven sidentyg, användt till byxor 1782.

Satin, tyg af siden eller ylle. Så väl »blommerade som släta» satiner väfdes i Sverige på 1700-talet. Damaskerad satin tillverkades i Alingsås 1746. Prostinnan skrifver oftast »*särtin*».

Sisare, liten sax, vanligen brodersax.

Skattererandig, troligen: med flammiga ränder.

Skeridoller, se girandoler.

Skärduk, ett slags gles och tunn duk af linne eller bomull. Till allmogens dräktmaterial hörde *skär-* eller *skirduk* ännu på 1800-talet och brukades till mössor, halskläden m. m. Skärduk var ett i Sverige brukadt tygslag åtminstone vid 1400-talets slut.

Smäck, vanligen trekantig bröstlapp. »Kiortel mäd tröjja och smäck til.»

Stenfä, fat af krukmakartillverkning, som vanligen såldes på marknaderna. I östra Småland var det hufvudsakligen »fatakärringar» från Västervik och Vimmerby, som skötte denna handel.

Stinkakeplåt, järnplåt på hvilken man gräddade stinkakor. Ursprungligen lära dessa kakor hafva gräddats öfver elden på stenflisor, hvaraf namnet *sten-*, senare *stinkakor*.

Stycke, smalare eller bredare remsa, som bars på hufvudet under mössan, dock så att dess främre broderade och spetskantade del kom till synes.

Supsked, rundbladig, kortskaftad sked, med hvilken brännvin söps ur skålar.

Svepask, oval träask med sidor af en hopböjd spån samt trycklock, som fasthålles af två ståndare vid askens ändar.

Svickla, kilformigt broderi å ömse sidor af strumpfoten vid hälen och ett stycke upp på benet. »Röda regarnsstrumpor mä silkesswicklor på» 1774.

Syholk, bred ring af mässing, stål eller silfver, som brukas som fingerskydd vid viss slags sömnad.

Sälla, litet säll.

Tesättekär, kar för mäskning till brännvin, öl och svagdricka.

Tretting, en tidrymd af 13 veckor.

Triumfant, tjockt ylle och äfven sidentyg i fasonerade och randiga mönster med blank yta och granna färger. Väfdes som damask och användes till mössor, liststycken, kjortlar och tofflor.

Verken, hemväfdt, halfyllet och tvåskaftadt tyg af enklare beskaffenhet.

Vängåfva, omtalas ofta under 1500- och 1600-talet i sammanhang med fastighetsköp och utgjorde godtgörelse för afstådd bördsrätt. Prostinnan sände 1783 200 d. smt, som var hennes »wängåfva för Åslarp», till sin son Bengt Norlin i Uppsala.

Äska, liten ask.

Fig. 10. Fönsterpost.

Skirö sn, Östra hd, Småland. H. 0,51 m. N. M. 8696.